

ISSN: 2181-3558
«SCIENCE AND RESEARCH»

JOURNAL

OF INTEGRATED EDUCATION AND RESEARCH

**INTEGRATSIYALASHGAN
TA'LIM VA TADQIQOT JURNALI**

**ЖУРНАЛ ИНТЕГРИРОВАННОГО
ОБРАЗОВАНИЯ И ИССЛЕДОВАНИЙ**

THE JOURNAL OF
INTEGRATED
EDUCATION AND
RESEARCH

ISSN 2181-3558

VOLUME 3, ISSUE 1

COLLECTION B

JANUARY 2024

Tahririyat a'zolari
Editorial board

Berdialiev A. f.f.d., prof.
Nurullaeva Sh.U. ped.f.d., prof.
Tursunov K.Sh. ped.f.d., prof.
Babadjanova D. tarix.f.d., prof.
Ernazarova G.O. ped.f.d., prof.
Abduraximova D.A. ped.f.d., prof.
Madumarov T.T. yur.f.d., prof.
Mirzayeva S.R. fil.f.d., prof.
Yuldashev M.M. fil.f.d., prof.
Kolliyev A.E. bio.f.d., prof.
Mahmudov N.M. fil.f.d., prof
Salayeva M.S. ped.f.d., prof.
Topildiev B.R. yur.f.d., prof.
Salaeva M.S. psi.f.n., dotsent
Tojiboyeva M.A. fil.f.d., dotsent
Sabirova N.E. fil.f.d., dotsent
Norboyeva U.T. bio.f.d., dotsent
Yarmatov R.B. ped.f.d., dotsent
Egamberdiyeva N.A. tarix.f.d., dotsent

Achilov N.K. fil.f.d., dotsent
Imomova G.M. fil.f.n., dotsent
Zakirova H.R. f.f.n., dotsent
Tuhtahujaev H.B. ped.f.f.d., dotsent,
TFA Akademik
Bakiyev Z.A. ped.f.n., dotsent
Razzakov H.K. tex.f.n., f.f.d., dotsent
Ortikov O.A. tex.f.f.d., dotsent
Djuraeva M.Y. f.f.f.d.
Nabikhodjaev A.A. iqt.f.n., dotsent
Otdajanova M.O. f.f.d.
Tajibaeva M.A. fil.f.d., dotsent
Hasanov A.M. fil.f.f.d
Kholmurodov A.E. fiz.m.f.d., dotsent
Aripov O.A. iqt.f.d., dotsent
Safarova U.A. fil.f.d., dotsent
Dexqonova M.Sh. f.f.d.
Hasanov A.M. fil.f.d.

Mas'ul kotib: M.Yusupov

MUNDARIJA

*B: Falsafa. Filologiya. Pedagogika. Psixologiya. Metodika. San'atshunoslik.
Sotsiologiya. Islomshunoslik. Iqtisod. Yuridik fanlari*

To'rayev E.E., Rustamova D.A. Innovatsion menejment: qanday qilib tashkilotlar innovatsion g'oyalarni muvaffaqiyatli amalgaga oshirishi va qo'llab-quvvatlashi mumkin?.....	2
Muxtorova S.A. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yinlarning sinfdagi ahamiyati	9
Mamajonova M.Q. Texnalogiya fani o'qitishining o'ziga xos ahamiyati.....	12
Shokirova G.S. Tarix darslarini o'qitishda interfaol metodlarning samaradorligi	16
Chariyev N.X., Usmonaliyev M.Sh. Markaziy osiyoda XIV-XVI asr tibbiyoti ravnoqi	20
Каримова Л.Ф. Аррабодиён (anisum)нинг шифобаҳш ҳусусиятлари.....	26
Mo'minov K.A. Talabalarning kreativ kompetensiyalarini forsayt texnologiyalar asosida takomillashtirish metodikasi	29
Mirzayeva Sh.Z. Otorinolaringologik kasalliklari bilan og'rigan bolalarni aniqlashda onaning ro'lini oshirish.....	35
Сайдова М.С. Хонкизи-coccinellida кўнғизининг биологик аҳамияти	37
Aripov B.F., Shokirova M.J. Qo'tir kanasi-sarcoptes scabiei.....	40
Aripov B.F., Po'latova N.X. Intensiv hovuzlarda baliq yetishtirish	42
Умаров А.А. Банк хизмат турларини жорий этишда дастлабки тахлил жараёнларини олиб бориш йўллари	44
G'ofurova G.B. Qalblar rassomi zulfiyaxonim ijodi	47
Allamuratov M. Sh.Seytovtiň «Xalqabad» shiğarmasında seslik tákirarlardıň qollanılıw ózgeshelikleri	51
Sobirova M.O., G'apurova U.O. Ikkinci sinflarda tabiatshunoslik fanini o'tishda amaliy ishlarni tashkil etish	55
Sarimsakova O. The difficulties for 2nd graders to learn math	59
Saydazimova Sh.F. O'zbekiston uchun jahon savdo tashkilotiga a'zolik jarayoni va uning istiqbollari	63
Abdullayeva D.N., Allaxova G.Y. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning kreativ faoliyatini samarali tashkil etish	67
Barotova Sh.O. Features of the course of pneumonia disease in full-term and premature newborns	72
Samiyev A.S., Ko'charova D.K. Imkoniyati cheklangan talabalar bilan ishslash muammozi va yechimlari	87
Samiyev A.S., Xolmatova G.T. Talaba yoshlarning ma'naviy-axloqiy shakllanishida Jaloliddin Rumiy asarlarining o'rni	91
Елназарова Л.Н., Нуриллоева Ш.Н. Профилактика сахарным диабета.....	95
Qoshnazarova M.D., Mirzaev M.M., Turdalieva N.Z. Interior and exterior drawing trophies on the balloon.....	99
Utkirov A.U. So'ngi yillarda o'zbekiston mintaqaviy iqtisodiy siyosatining asosiy yo'nalishlari	105
Utkirov A.U. Xufyona iqtisodiyotning jamiyatga ta'siri	110
Уткиров А.У. Иқтисодий ўсишининг замонавий тенденциялари ва миллий иқтисодиётнинг юксалиши	113

QO'TIR KANASI-SARCOPTES SCABIEI

Aripov Baxtiyor Farmonovich

Buxoro Davlat Universiteti

Zoologiya va umumiy biologiya kafedrasi o'qituvchisi

Shokirova Mehrangiz Jahongirovna

Buxoro Davlat Universiteti

Biologiya ta'lif yo'nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya. Maqlada qo'tir kanasining keltirib chiqaradigan kasalliklari va ularning simptomatikasi haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: qo'tir, kana, sarkoptik qo'tir, demodekoz qo'tir, SARCOPTES SCABIEI.

Аннотация. В статье представлены сведения о заболеваниях, вызываемых чесоточным клещом, и их симптомах.

Ключевые слова: чесотка, клещи, саркоптоз, демодекоз, SARCOPTES SCABIEI.

Abstract. The article provides information about diseases caused by scabies mites and their symptoms.

Key words: scabies, mites, sarcoptic mange, demodicosis, SARCOPTES SCABIEI.

Qo'tir - bu itlarda mayda parazit kanalar keltirib chiqaradigan yallig'lanishli teri kasalligi. Qo'tirning ikkita asosiy turi mavjud: sarkoptik va demodekoz, ularning sabablari va belgilari turli. Har bir turning xususiyatlarini aniqlay olish va ular orasidagi farqni tushunish muhimdir. Qo'tir kamdan-kam hollarda o'limga olib keladigan bo'lsa-da, bu noxush kasallikni erta bosqichda tanib olish davolash jarayonini oson tezlashtiradi.

Sarkoptik qo'tir yoki qichimali qo'tir odatda qattiq qichishishga olib keladi. It qichishishdan xalos bo'lish uchun tinimsiz junini tirmashi mumkin. Doimiy tirmash va tishlash natijasida hayvon terisining boshqa qismlariga osonlik bilan parazit yuqadi. Qichishish shunchalik kuchli bo'lishi mumkin-ki, it ba'zida ovqatlanish, ichish va dam olish kabi tabiiy ehtiyojlarni bajarishni unutadi. Bakteriyalar yoki zamburug'lar tomonidan ikkilamchi infektsiyaga olib keladigan og'ir sarkoptoz holatlari it terisida kuchli qichishishni keltirib chiqaradi, natijada it terisida oq, qobiqli yaralar paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin, ammo bu hamma hollarda ham sodir bo'lmaydi. Bundan tashqari, og'ir ikkilamchi infektsiyalari bo'lgan itlar ko'pincha vazn yo'qotish, isitma yoki shishgan limfa tugunlaridan aziyat chekishadi.

Mahalliy demodikoz, bu teridagi zamburug'larning eng xavfli varianti, odatda itning terisida bir yoki ikkita "siyrak" yoki butunlay tuksiz dog'larga olib keladi. Odatda, zararlangan kichik joy yallig'lanish yoki tirmash xususiyatini, holatini bermaydi va qattiq qichishishga olib kelmaydi.

Agar mahalliy demodikoz o'z-o'zidan ketmasa, u oxir-oqibat itning butun tanasiga tarqalishi mumkin, natijada umumiy demodikoz paydo bo'ladi. Hayvonning butun tanasida ko'plab siyrak yoki kal dog'lar paydo bo'ladi. Ushbu dog'lar (yamoqlar)ning diametri 2,5 santimetrgacha o'sishi mumkin. Bu joylarda teri qizarib, qattiq qichishadi. Qichishib ternalgan terisida yaralar bo'ladi, ba'zida boshqa infeksiyalarning rivojlanishiga sabab bo'ladi. Ushbu ikkilamchi infektsiyalar sarkoptozga o'xshash simptomlarni keltirib chiqaradi: isitma, vazn yo'qotish, shishgan limfa tugunlari va boshqalar.

Ba'zi hollarda demodekoz demodektik pododermatit deb ataladigan shaklga aylanadi. Bu qo'tir qo'zg'atuvchi kanalar itning panjasiga chuqur singib ketganda paydo bo'ladi, ularni olib tashlash juda qiyin. Kasallikning bu shakli odatda shishgan va yallig'langan panjalar sifatida namoyon bo'ladi. Eng yomon holat odatda tirnoqlarning tagida bo'ladi va bu turdag'i qo'tir ko'pincha ikkilamchi infektsiya bilan birga keladi. Shunday qilib, qo'tir kanalari keltirib chiqaradigan bu kasalliklar itlarda uchraydigan mavsumiy kasalliklar turlaridan biri bo'lib, ularning insonga yuqish xavfi kam, kasallik belgilari va patologik holatlarni namoyon qilishi ham uchramagan. Ayniqsa, xona itlarida bu kasalliklar juda kam uchraydi (agar sayrga chiqib yuqtirib kelmasa), ko'chadan yuqtirgan holatlarida ham bir oy mobaynida ko'z atrofi, qo'lting osti terisida jun ko'chish holatlari namoyon bo'ladi, shunda tezda immunitetini kuchaytiruvchi ineksiyalar va 5% Yod eritmasi surtilganda oson davolanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Дадаев С.Д. Паразитология. Олий ўкув юртлари биология ихтисослиги талабалари учун маъruzalap matni. Т., 2002.
2. Дадаев С.Д. Каналар ва уларга карши кураш чоралари
3. Ўкув методик кўлланма. Т., 2004.
4. Савицкий Б. П., Цвирко Л. С., Мишаева Н. П. Природные очаги болезней человека в национальных парках Беларусии. – Мин.: Бел. изд. товарищество «Хайта», 2002 г. – 328 с.